

és la millor novel·la valenciana des del *Tirant lo Blanc*, és, sense cap dubte, un gran elogi. Ara bé, aquest tipus de loances perden tota la seua aparent gosadia quan se les trau del context global de la novel·la catalana i se les restringeix a un àmbit local. Perquè *Els treballs perduts* és una novel·la ambiciosa, que ha requerit un gran esforç estilístic, una novel·la densa i alhora àgil que ha convertit en ficció la realitat complexa de la ciutat de València. D'empreses com aquesta, la narrativa catalana no en pot prescindir.

Des dels seus inicis, als anys setanta, Mira ha estat un corredor solitari en l'exploració de la realitat del nostre país, enmig d'una narrativa que coquetejava amb uns plantejaments narratius més experimentals. Amb una perspectiva realista i de mitificació en els seus primers llibres ha anat bastint un estil més dens i ple de recursos que culmina el *El desig dels dies*, la crònica de la seua generació, les memòries d'allò que no es va, o no es va poder, fer.

Amb *Els treballs perduts* Mira ha saldat una assignatura pendent que tenia la novel·la valenciana: una novel·la que tinguéssim com a primera vedette la ciutat de València. L'obra beu en dos de les tradicions que han donat algunes de les fites més importants de la novel·la moderna; d'aquestes, una elabora antiherois cervantins, carregats amb una dosi d'ironia; l'altra, vol recrear la ciutat com a polifonia de la seua vida i, al mateix temps, com a metàfora d'una realitat més ampla. Aspectes que l'*Ulises de Joyce* combina magistralment i que servirà com a punt de partida del llibre de Mira. No en va s'alça sobre el mite dels dotze tre-

balls d'Hercules, insinuat al títol i que determina l'estructura de la novel·la.

Jesús Oliver, el protagonista, és un bibliotecari que ha enllestit l'edició completa de *Lo Crestià* d'Eiximenis. És el seu un taranna llibresc i quixotes; un bon dia decideix abandonar-ho tot —el treball, la dona empenyadora...— i atrinxer-se en el palau familiar amb la finalitat d'«executar alguna obra prodigiosa» per «aturar la decadència i pèrdició» en què viu la seua ciutat i la societat. Objectiu que es centra en la voluntat de construir una immensa biblioteca i en el manteniment dels palaus. És un personatge típic-atípic, que se sent estranger en la seua ciutat. A partir d'aquestes premisses la novel·la recrea els dotze itineraris que fa el seu personatge per tal de trobar suports a la seua tasca, però que acaben sempre en un fracàs. Tot i sentir-se víctima, Jesús Oliver tira endavant sense fer-ne cas, sense traure'n conseqüències, capficat en la seua obsessió i sense perdre l'esperança.

Així, des de l'espill deformant del protagonista, es va presentant la ciutat, fonamentalment la València d'intramurs: els carrers, les esglésies, els palaus... sovint amb un detallisme de miniaturista a fi de ressaltar el seu deteriorament i l'oblit en què viu; aquestes escenes —menudes paròdies en si mateixes— ens retraten una València desarelada i la vida actual: van des d'un ple municipal fins a una visita a una funerària, tot passant per trobades amb travestits o una motoritzada carrera suïcida... Jesús és en els fons un personatge tragicòmic com posa en evidència el fet de vestir roba interior femenina i la seua peculiar sexualitat, alhora

que la seua actitud èpica contrasta amb la seua mirada quotidiana, amb la seua lògica particular, que dona importància a detalls intrascendents i ridículs.

La narració més o menys lineal corre d'una manera lliure, sense distingir d'una manera clara la veu del narrador —sempre irònica— del soliloqui i discurs del protagonista. És com una espiral que va travant la narració pròpiament dita amb el pensament i les digressions de Jesús, farcits de referències culturals, històriques, de costums, etc. Aquest procediment recolza en una sintaxi desordenada, pròpia del monòleg interior que encadenen els distints materials; amb una prosa vigorosa i ben elaborada que de vegades vol reproduir accions a través d'onomatopeies i al·literacions. Tots aquests elements creen un ritme trepidant i ben lligat, la qual cosa és un dels grans encerts del llibre.

Fet i debatut, aquesta novel·la permet amalgamar tant una lectura al·legòrica de la ciutat com una lectura realista i reflexiva. Mira ha volgut fer una novel·la actual, reflectir la realitat de la ciutat posant el dit en la nafra, però transcendent-la, fent-la ficció. A través d'una farsa que permet d'una manera sintètica evidenciar les contradiccions i inèrcies que acumula dia darrere dia. Una novel·la divertida, doncs, i al mateix temps amarga.

Francesc Calafat

UNA NOVEL·LA AMBICIOSA

J. Francesc Mira: *Els treballs perduts*. Editorial 3i4. València, 1989.

Els treballs perduts consolida J. F. Mira com un novel·lista sòlid d'una obra ben personal, que reclama un lloc destacat —i una major atenció— en la narrativa catalana. Dir, com diuen que es digué en la seua presentació, que